

Nr 13

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition rörande ratifikation av en konvention om social trygghet mellan Sverige och Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland.

Genom en den 8 februari 1957 dagtecknad proposition, nr 81, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att godkänna, att Sverige ratificerar en den 9 juni 1956 undertecknad konvention om social trygghet mellan Sverige och Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland.

I fråga om texten till konventionen får utskottet hänvisa till den vid propositionen fogade bilagan.

Sedan svenska regeringen inbjudit brittiska regeringen till förhandlingar för avslutande av en konvention om social trygghet mellan Sverige och Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland, har sådana förhandlingar ägt rum i Stockholm den 18—29 april 1955 och i London den 31 oktober—den 5 november samma år.

Över ett preliminärt förslag till svensk-brittisk konvention som uppgjordes under förhandlingarna i Stockholm har, såvitt angår vårt land, yttrandet inhämtats från socialstyrelsen, pensionsstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, arbetsmarknadsstyrelsen, medicinalstyrelsen, kommerskollegium, utlänningskommissionen, Svenska arbetsgivareföreningen, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens centralorganisation, Svenska sjukkasseförbundet, Svenska stadsförbundet och Svenska landstingsförbundet. Därvid har vissa erinringar framställts, vilka såvitt möjligt blivit beaktade vid de fortsatta förhandlingarna. Dessa har resulterat i ett slutligt konventionsförslag, som den 11 maj 1956 för Sveriges del godkänkts av Kungl. Maj:t och den 9 juni 1956 undertecknats i Stockholm.

Konventionen innehåller bestämmelser om att den skall ratificeras. Den träder i kraft första dagen i den andra månaden efter den då ratifikationsinstrumenten utväxlats. Konventionen har upprättats på svenska och engelska språken.

I inledningen till konventionen anges dess syfte vara att såvitt möjligt likställa de båda ländernas medborgare vid tillämpningen av någotdera landets lagstiftning om social trygghet och att möjliggöra för dessa medborgare att under vistelse i det ena landet antingen bibehålla rättigheter, som förvärvats enligt det andra landets lagstiftning, eller erhålla motsvarande rättigheter enligt det förra landets lagstiftning.

Konventionen innehåller fyra delar. I första delen upptages vissa definitioner och dessutom bestämmelser om konventionens omfattning i materiellt hänseende. I den andra delen fastslås likställighetsprincipen, varjämte vissa regler gives med avseende å frågan vilket lands lagstiftning som skall tillämpas. Den tredje delen innehåller de särskilda bestämmelser som skall gälla för de olika förmånggrenarna. I den fjärde slutligen finns intagna vissa gemensamma bestämmelser samt regler av teknisk natur.

Föredragande departementschefen, statsrådet Ericsson, anför i propositionen bl. a. följande:

»I första delen artikel 1 har upptagits ett antal definitioner. Rörande dessa torde i huvudsak få hänvisas till konventionstexten. Jag vill här endast fästa uppmärksamheten på att med »Förenade Konungariket» förstås i konventionen den europeiska delen av det brittiska imperiet eller, närmare bestämt, England, Skottland, Wales, Nordirland och ön Man, under det att med brittisk »medborgare» avses medborgare i Förenade Konungariket med kolonier. Betydelsen av dessa båda definitioner kommer att något närmare beröras i samband med kommentaren till artikel 9, för vars tillämpning de är av särskilt intresse.

Konventionens omfattning i materiellt hänseende fastställs i artikel 2. Konventionen spänner över mycket stora delar av det sociala fältet. För Sveriges del blir den tillämplig på såväl lagstiftningen om de egentliga socialförsäkringarna, nämligen den allmänna sjukförsäkringen med moderskapshjälpen, arbetslöshetsförsäkringen, folkpensioneringen och yrkesskadeförsäkringen, som lagstiftningen om vissa närstående socialförmåner, nämligen kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel, viss invaliditetsförebyggande verksamhet, arbets- och vanförevård, förebyggande mödra- och barnavård, mödrahjälp, bidrag till änkor och änklingar med barn samt de allmänna och särskilda barnbidragen ävensom lagstiftningen om socialhjälp. Vad angår konventionens omfattning i avseende å den brittiska lagstiftningen må hänvisas till den uppräknig, som återfinnes i artikel 2 mom. 1) under litt. a). De brittiska folkförsäkringslagarna avser förmåner vid sjukdom, invaliditet, arbetslöshet, moderskap, ålderdom och yrkesskador, bidrag till änkor och föräldralösa barn ävensom begravningshjälp. Folkhälsolagarna, som är helt fristående från den brittiska socialförsäkringslagstiftningen, omfattar läkarvård, sjukhusvård, läkemedel, sjukresor samt vård vid havandeskap och barnsörd. Folkhjälpslagarna motsvarar närmast vår socialhjälpstagstiftning. Vissa närmare uppgifter rörande innehållet i den brittiska lagstiftningen skall lämnas i det följande i samband med att de speciella bestämmelserna för de olika förmånggrenarna berörs.

Konventionen skall vidare äga tillämpning på lagstiftning som innebär ändring eller komplettering av den förut nämnda lagstiftningen; dock skall sådan ändring eller sådant tillägg, som innebär tillämpning av överenskommelse rörande social trygghet som det ena landet slutit med tredje land, tillämpas endast om de fördragsslutande länderna träffar överenskommel-

se därom. Denna undantagsbestämmelse har närmast föranletts av det förhållandet, att en överenskommelse, som Förenade Konungariket sluter med annat land om tillämpning av den brittiska lagstiftningen på det senare landets medborgare, blir att anse som en del av denna lagstiftning i vad överenskommelsen innebär ändring i eller tillägg till lagstiftningen.

I *andra delen artikel 3* fastslås *likställighetsprincipen*, dvs. att medborgare i det ena landet skall i fråga om skyldigheter och rättigheter enligt det andra landets lagstiftning vara likställd med detta lands egna medborgare. Denna princip har emellertid inte kunnat helt genomföras; såsom framgår av det följande uppställer nämligen konventionen i vissa fall särskilda villkor för att det ena landets medborgare skall erhålla det andra landets förmåner.

Genom artikel 3 besvaras även frågan om *vilket lands lagstiftning som skall tillämpas i varje särskilt fall*. Artikeln innebär i detta avseende, att svensk medborgare i Förenade Konungariket omfattas av den brittiska lagstiftning, som konventionen avser, samt att brittisk medborgare i Sverige omfattas av motsvarande svenska lagstiftning. Inte heller denna regel har kunnat genomföras utan undantag. I *artiklarna 4—8* har nämligen upptagits ett antal specialregler för särskilda kategorier av medborgare i de båda länderna, nämligen dels för vissa personer, som är bosatta i ett av länderna och av arbetsgivare i detta land användes till arbete i det andra landet, dels för vissa arbetstagare ombord på fartyg eller flygplan och dels för diplomatisk och liknande personal. Beträffande dessa specialregler, som föranletts av praktiska hänsyn, torde få hänvisas till konventionstexten.

I *tredje delen* av konventionen upptages särskilda bestämmelser rörande de olika grenarna av social trygghet.

Artikel 9 avser *medicinska förmåner*. Vad angår Förenade Konungariket åsyftas härmed de förmåner, som utgår enligt de brittiska folkhälsolagarna. Enligt dessa lagar erhåller envar, som vistas i Förenade Konungariket, oberoende av nationalitet eller vistelsetidens längd, bl. a. läkarvård och sjukhusvård å allmän sal gratis samt läkemedel mot en ringa avgift för varje recept. För Sveriges dels förstås med medicinska förmåner sjukvårdsförmåner enligt lagstiftningen rörande allmän sjukförsäkring ävensom kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel, åtgärder inom den statliga och statsunderstödda invaliditetsförebyggande verksamheten, statlig och statsunderstödd arbets- och vanförevård samt förebyggande mödra- och barnavård.

I artikel 9 mom. 1) fastslås, att svensk medborgare, som är bosatt i något av de båda länderna, skall under vistelse i Förenade Konungariket vara likställd med där bosatt brittisk medborgare i fråga om rätt till detta lands medicinska förmåner. Det bör observeras, att stadgandet endast äger tillämpning å sådana svenska medborgare, som vistas i Förenade Konungariket, varmed enligt artikel 1 avses England, Skottland, Wales, Nordirland

och ön Man, och som är bosatta antingen där eller i Sverige. En svensk, som är bosatt exempelvis i Förenta staterna eller i en brittisk koloni, kan således inte på konventionen grunda någon rätt till medicinska förmåner under vistelse i England. Att bosättning i Sverige eller i den europeiska delen av det brittiska imperiet uppställts som villkor för att en svensk medborgare skall komma i åtnjutande av ifrågavarande brittiska förmåner beror på att, såsom framgår av mom. 3) i artikeln, ett motsvarande villkor ansetts böra uppställas från svensk sida.

Vad angår artikel 9 mom. 2) må till en början erinras om att den svenska obligatoriska sjukförsäkringen omfattar dels svenska medborgare, som är bosatta här i riket, och dels utlänningar och statslösa personer, som är bosatta och mantalsskrivna härstädes. Enligt en i sjukförsäkringslagen intagen fullmakt äger Konungen emellertid träffa överenskommelse med främmande makt om tillämpning av lagen helt eller delvis på andra utlänningar eller statslösa än de nyss nämnda under förutsättning att de vistas här i riket. Av artikel 3 jämförd med artikel 2 litt. b) följer, att brittiska medborgare i likhet med svenska medborgare kommer att omfattas av den obligatoriska sjukförsäkringen, därest de är bosatta i Sverige. Det för utlänningar i allmänhet gällande kravet på mantalsskrivning slopas alltså, såvitt angår brittiska medborgare. Vad nu sagts gäller beträffande alla, som enligt definitionen i artikel 1 litt. c) är att anse som brittiska medborgare. De briter, som sålunda vinner inträde i svenska sjukförsäkringar, skall vara likställda med svenska medborgare i fråga om rätt att åtnjuta svenska medicinska förmåner såväl i Sverige som i andra länder. En bestämmelse härom har upptagits i artikel 9 mom. 2).

Enligt artikel 9 mom. 3) skall svenska medicinska förmåner i vissa fall utgå även till brittiska medborgare, som inte är medlemmar i svensk sjukförsäkring. Stadgandet härom tar sikte på brittiska medborgare, som uppehåller sig i Sverige men som inte kan anses bosatta här, t. ex. turister och personer, som mera tillfälligt besöker Sverige i affärsangelägenheter. För att svenska medicinska förmåner skall utgå till denna kategori kräves — förutom att vederbörande vistas i Sverige — att han är bosatt i den i artikel 1 litt. b) angivna europeiska delen av det brittiska riket. En brittisk medborgare, som är bosatt i någon till imperiet hörande koloni eller i ett tredje land, äger således inte under vistelse i Sverige komma i åtnjutande av ifrågavarande förmåner. Att dessa förmåner skall utgå för den händelse vederbörande är bosatt i Sverige, följer redan av artikel 9 mom. 2) och hade därför inte — såsom skett — behövt nämnas i mom. 3).

Av artikel 3 följer, att brittiska medborgare, som vinner inträde i svensk sjukförsäkring, skall betala avgifter till kassan enligt samma regler som gäller för svenska sjukförsäkringsmedlemmar. Däremot skall varken sjukförsäkringsavgifter eller andra avgifter erläggas av brittiska medborgare, som inte är anslutna till den svenska sjukförsäkringen. För de förmåner, som enligt artikel 9 mom. 3) utges till dem, kommer alltså något vederlag inte att utgå av de enskilda brittiska medborgarna. Enligt artikel 28 skall kostnaderna inte

heller återgäldas av Förenade Konungariket. I gengäld behöver svenska medborgare, som vistas i Förenade Konungariket, inte betala några avgifter för att komma i åtnjutande av de brittiska medicinska förmånerna, vilka helt bekostas av Förenade Konungariket. Vad angår den svenska sjukförsäkringen innebär detta, att sjukkassorna å ena sidan får utge sjukvårdsförmåner till vissa briter, som tillfälligt uppehåller sig i Sverige och som inte är pliktiga att betala sjukförsäkringsavgifter, men å andra sidan befrias från skyldigheten att utge sjukvårdsförmåner till sina egna medlemmar medan dessa vistas i Förenade Konungariket. I sistnämnda hänseende må hänvisas till 5 § kungörelsen den 3 juni 1955 (nr 404) angående sjukhjälp utom riket enligt lagen om allmän sjukförsäkring. Eftersom de kostnader, som föranledes av innehållet i artikel 9 mom. 3), kan antagas komma att något-sånär motsvaras av den besparing, som uppkommer till följd av innehållet i den nyssnämnda kungörelsen, synes några betänkligheter inte behöva möta mot att sjukkassorna åläggas att svara för ifrågavarande kostnader. Detta arrangemang, vilket har stöd i 58 § sjukförsäkringslagen, överensstämmer f. ö. helt med de principer, på vilka den nordiska konventionen om social trygghet i motsvarande hänseende bygger. I likhet med vad som skett beträffande kostnaderna för sjukhjälp åt medborgare från våra nordiska grannländer, som tillfälligt vistas i Sverige, torde kostnaderna för sjukhjälp åt brittiska medborgare, som tillfälligt uppehåller sig härstädes, böra fördelas mellan sjukkassorna på sådant sätt, att en viss riskutjämning mellan olika kassor åstadkommes. Bestämmelse härom torde kunna utfärdas i administrativ ordning.

Artikel 10 avser kontantförmåner vid sjukdom. Enligt den brittiska folkförsäkringslagstiftningen krävs för rätt till sjukpenning, att vederbörande är arbetstagare (employed) eller självständig företagare (self-employed). Den som inte är yrkesarbetande (non-employed) är inte sjukförsäkrad. Vidare fordras, att ett visst antal veckoavgifter erlagts eller gottskrivits. Under sjukdom och arbetslöshet erlägges inga avgifter, men sådana gottskrives likväl. Sjukpenningtidens längd är beroende på antalet avgifter. Har mindre än 156 veckoavgifter erlagts eller gottskrivits, är sjukpenningtiden begränsad till 312 dagar (= ett år, då söndagar ej medräknas); eljest är den obegränsad, dvs. sjukpenning utgår under erforderlig tid tills vederbörande kan återgå i arbete. Sjukpenning utgår även efter det en sjukdom upphört och övergått i invaliditet. Någon skillnad mellan förmåner vid sjukdom och vid invaliditet göres sålunda ej.

I artikel 10 mom. 2) fastslås, att brittisk medborgare, som är bosatt i Sverige, skall — med visst i artikel 6 mom. 3) angivet undantag — i fråga om rätt till kontantförmåner från den allmänna sjukförsäkringen i Sverige vara likställd med svensk medborgare. Sjukhjälpstiden här är som bekant i allmänhet högst två år. I gengäld medges enligt artikelns 1 mom. svenska medborgare, som blir sjukpenningförsäkrade i Förenade Konungariket, viss dispens från de brittiska avgiftsvillkoren. Beträffande reglerna härom, vilka erhållit sin utformning i enlighet med önskemål från brittisk sida, må

här endast nämnas, att den i konventionstexten angivna tidsperioden 624 dygn (vari söndagar ej inräknas) ansetts motsvara den svenska försäkringens sjukhjälpstid. Av artikelns 3 mom. framgår, att vederbörande myndigheter lämnas rätt att medge, att den som skulle vara berättigad till kontantförmåner vid sjukdom enligt ena landets lagstiftning, om han befunne sig i detta land, skall få uppbära sådan förmån under tillfällig vistelse i det andra landet.

Bestämmelser om moderskapsförmåner ges i *artikel 11*. Den brittiska försäkringen har tre former av sådana förmåner (maternity benefits), nämligen »maternity grant», »home confinement grant» och »maternity allowance». »Maternity grant», som närmast motsvarar den svenska moderskapshjälpens grundpenning, utgår till alla kvinnor, som själva är eller vilkas män är anslutna till den brittiska folkförsäkringen. Vissa avgiftskrav skall ha uppfyllts. Motsvarande gäller »home confinement grant», som dock utgår blott vid förlossning i hemmet. För rätt till »maternity allowance», som närmast motsvarar den svenska moderskapshjälpens tilläggspenning, kräves, att kvinnan själv är försäkrad som arbetstagare eller självständig företagare samt att vissa avgiftskrav uppfyllts.

I förevarande avseende stadgas i konventionen att om kvinna, som är svensk eller brittisk medborgare och varit bosatt i Sverige, föder barn i Förenade Konungariket, skall hon erhålla »maternity grant» eller »home confinement grant» som om lagstadgade avgifter erlagts för varje vecka, då hon eller hennes man varit bosatt i Sverige. Å andra sidan fastslås, att brittisk kvinna, som föder barn i Sverige, skall — utom i visst undantagsfall — ha rätt till svenska moderskapsförmåner på samma villkor som gäller för svensk kvinna. Regler ges dessutom för förebyggande av att vederbörande uppbär förmåner från båda länderna. Anmärkas må, att tilläggspenning från den svenska moderskapsförsäkringen endast utgår till kvinna, som omedelbart före nedkomsten under minst 270 dagar i följd varit obligatoriskt försäkrad för tilläggssjukpenning. Från denna regel kan dispens ej ges. Med hänsyn härtill har dispens ej heller medgivits från det brittiska avgiftskravet för erhållande av »maternity allowance». I fråga om denna förmån gäller således endast den i artikel 3 fastslagna likställighetsprincipen.

I *artikel 12* har intagits bestämmelser om förmåner vid arbetslöshet. Den brittiska arbetslöshetsförsäkringen är obligatorisk för alla arbetstagare. Svensk och brittisk medborgare får enligt de regler, som upptagits i artikelns 1 mom., rätt att i den brittiska folkförsäkringen tillgodoräkna sig avgifter erlagda till eller gottskrivna av den svenska arbetslöshetsförsäkringen. För Sveriges del har — i likhet med vad som skett i den nordiska konventionen — endast lämnats en utfästelse att den svenska regeringen skall verka för att den svenska tillsynsmyndigheten och de svenska erkända arbetslöshetskassorna skall medgiva en motsvarande tillgodoräknanderätt för svensk eller brittisk medborgare, som varit ansluten till den brittiska försäkringen.

Förmånen av ålderspension behandlas i *artikel 13*. Termen ålders-

pension har för brittiskt vidkommande definierats i artikel 1 såsom avseende såväl »retirement pension» som »contributory old age pension». Det förra uttrycket avser ålderspension enligt de nya folkförsäkringslagarna, som trädde i kraft den 5 juli 1948. Den normala pensionsåldern är enligt dessa lagar 65 år för män och 60 år för kvinnor. »Retirement pension» utgår vid denna ålder med visst belopp i veckan under förutsättning att vederbörande dragit sig tillbaka från förvärvsarbetet. Fortsatt arbete efter den normala pensionsåldern medför ökad pension, när arbetet upphör. Efter 70 resp. 65 års ålder utgår pensionen oberoende av om vederbörande dragit sig tillbaka från arbete eller ej. Vissa avgiftskrav måste vidare ha uppfyllts. »Contributory old age pension» avser ålderspension som utgår enligt den tidigare gällande lagstiftningen till den som redan börjat uppbära pension före den 5 juli 1948.

I likhet med vad som gäller enligt bl. a. den nordiska konventionen har i nu förevarande konvention stadgats en väntetid av fem år. Dispens från det enligt brittisk lagstiftning gällande avgiftskravet skall sålunda i viss utsträckning beviljas svensk medborgare, som varit bosatt i Förenade Konungariket oavbrutet minst fem år omedelbart innan han ansöker om ålderspension där. För att brittisk medborgare skall erhålla ålderspension enligt svensk lagstiftning fordras att han omedelbart innan ansökan göres vistats oavbrutet minst fem år i Sverige. Dock äger han, om han vid angivna tidpunkt uppbar invalidpension, sjukbidrag, änkepension eller änke- eller änklingsbidrag enligt svensk lagstiftning, rätt att få sådan förmån ersatt av ålderspension, även om han ej uppfyller kravet på vistelse här fem år. Därigenom förebygges ett uppehåll vid övergång från invalidförmån till ålderspension.

Av kommentaren till artikel 10 framgår, att sjukpenning enligt brittisk lagstiftning utgår även efter det sjukdom upphört och övergått i invaliditet samt att en sjukhjälpstid om 624 dagar i Förenade Konungariket ansetts motsvara vår sjukhjälpstid om två år. I *artikel 14*, som innehåller bestämmelser om förmåner vid nedsatt arbetsförmåga, har som en motsvarighet till den svenska folkpensioneringens invalidförmåner (invalidpension eller sjukbidrag) upptagits brittisk sjukpenningförmån för tiden utöver 624 dagar. Som villkor för erhållande av de svenska förmånerna har uppställts, att vederbörande vistats i Sverige oavbrutet minst ett år före ansökningsdagen samt att han under denna vistelse minst ett år varit i stånd att utöva normal förvärvsverksamhet. För uppfyllande av det brittiska avgiftsvillkoret, enligt vilket kräves sammanlagt 156 veckoavgifter för att brittisk sjukpenningförmån skall utgå utan särskild tidsbegränsning, medges att avgifter får tillgodoräknas för varje vecka då vederbörande varit bosatt och haft förvärvsarbete i Sverige; dock måste under alla omständigheter minst 52 veckoavgifter ha erlagts till den brittiska försäkringen.

I *artikel 15* behandlas efterlevande förmåner. För svensk del avses därmed folkpensioneringens änkepension samt änke- och änklingsbidragen och för brittiskt vidkommande åsyftas enligt folkförsäkringslagarna

utgående s. k. widow's benefits, omfattande i huvudsak tre slag av förmåner, nämligen »widow's allowance», »widowed mother's allowance» och »widow's pension». För rätt till de brittiska förmånerna krävs som regel att den avlidne mannen erlagt eller gottskrivits vissa avgifter.

I likhet med vad som överenskommits beträffande ålderspensioner har för tillgång till nu ifrågakarande förmåner uppställts krav på fem års väntetid. När det gäller frågan om rätt till de brittiska förmånerna för kvinna, som är svensk eller brittisk medborgare, har detta krav utformats så, att dispens från avgiftsvillkoren lämnas om antingen kvinnans man vistats i Förenade Konungariket oavbrutet minst fem år omedelbart före sin död eller hon själv vistats i detta land oavbrutet minst fem år omedelbart innan ansökan om förmån göres. Om någon av dessa förutsättningar är uppfylld, skall dispens ges från avgifter för varje vecka då mannen varit bosatt i Sverige. I fråga om rätt till de svenska förmånerna likställes brittisk medborgare med svensk, om den avlidne omedelbart före dödsfallet vistats i Sverige oavbrutet minst fem år eller åtnjöt invalidpension eller sjukbidrag samt den efterlevande vid dödsfallet stadigvarande vistades i Sverige. Den efterlevande kan emellertid även ensam kvalificera sig för ifrågakarande förmån genom att vistas i Sverige oavbrutet minst fem år omedelbart innan ansökan om förmån göres.

Artikel 16 innehåller bestämmelser om barnbidrag. Någon direkt motsvarighet till de svenska allmänna eller särskilda barnbidragen finns ej i Förenade Konungariket, där vissa av de olika förmånerna från den brittiska socialförsäkringen i stället förhöjes genom barntillägg. Emellertid utgår i vissa fall s. k. »guardian's allowance» till den som i sin vård har föräldralöst barn. Därvid fordras i regel att en av föräldrarna omfattats av den brittiska socialförsäkringen. Beträffande barn, som är svensk eller brittisk medborgare och bosatt i Förenade Konungariket, skall enligt förevarande artikel, om en av föräldrarna varit bosatt i Sverige, anses att denne varit försäkrad enligt brittisk lagstiftning.

Beträffande de svenska allmänna barnbidragen innebär konventionen inte någon utvidgning av vad som redan gäller enligt svensk lagstiftning, under det att likställighetsprincipen fastslås i fråga om de särskilda barnbidragen.

Slutligen behandlas i artiklarna 17—19 förmåner vid yrkesskada. De brittiska försäkringsförmånerna regleras i folkförsäkringslagarna rörande yrkesskador och utgöres av huvudsakligen tre olika slag, nämligen »injury benefit», som utgör viss ersättning per vecka under högst 26 veckor från det rätt till ersättning uppstått, »disablement benefit», som utgår efter nämnda tid och är beroende på graden av arbetsoförmåga, samt vissa ersättningar till efterlevande vid dödsfall i yrkesarbetet.

Den i artikel 3 intagna likställighetsregeln kompletteras i artikel 17 med en bestämmelse att förmåner, som utgår från det ena landets försäkring, när den yrkesskadade vistas i detta land, skall utgivas även under vistelse i det andra landet. Därjämte upptages i konventionen vissa specialregler dels för det fall att arbetstagare, som drabbats av yrkessjukdom, arbetat i farlig

verksamhet i båda länderna (artikel 18) och dels för det fall att arbetstagare, som uppstår eller åtnjutit ersättning enligt det ena landets lagstiftning, drabbas av skada, som medför rätt till ersättning enligt lagstiftningen i det andra landet (artikel 19).

Vad angår social hjälp har några bestämmelser förutom det generella fastsläendet av likställighetsprincipen icke ansetts erforderliga.

Konventionens fjärde del upptager bestämmelser av teknisk natur, vilka i huvudsak överensstämmer med vad konventioner av detta slag vanligen innehåller i här berörda frågor. Här må nämnas, att enligt artikel 26 de behöriga myndigheterna skall vidtaga erforderliga administrativa åtgärder för konventionens tillämpning, hålla varandra underrättade om dylika åtgärder ävensom om ändringar i det egna landets lagstiftning, vilka påverkar konventionens tillämpning, samt bistå varandra vid konventionens tillämpning. Uttrycket behörig myndighet har närmare definierats i artikel 1 och avser för Sveriges del Konungen eller den myndighet Konungen för sådant ändamål förordnar. Av artikel 28 framgår, att vardera landet skall svara för kostnaderna för de förmåner, vilka med tillämpning av konventionen utgår enligt lagstiftningen i det landet. — — —

Enligt artikel 37 skall konventionen gälla under ett år med förlängning på ett år i sänder, om ej uppsägning sker. Därest den upphör att gälla skall enligt artikel 35 redan förvärvade rättigheter alljämt bestå och förhandlingar upptagas rörande sådana rättigheter, som då håller på att förvärfvas enligt konventionens bestämmelser.»

Departementschefen anför i fortsättningen följande:

»Såsom tidigare framhållits har brittiska medborgare, som är bosatta i den europeiska delen av imperiet, i artikel 9 mom. 3 tillförsäkrats rätt att under tillfällig vistelse i Sverige komma i åtnjutande av den svenska sjukförsäkringens sjukvårdsförmåner. Under förhandlingarna om konventionen framhölls från svensk sida, att denna bestämmelse torde komma att aktualisera spörsmålet, huruvida utlandssvenskar på tillfälligt besök i Sverige borde tillförsäkras motsvarande förmåner, samt att ratifikation av konventionen inte torde kunna förväntas förrän detta spörsmål blivit föremål för utredning. Frågan berördes av mig vid anmälan av propositionen nr 22 till 1956 års riksdag. Jag framhöll därvid, att det skulle te sig egendomligt, om t. ex. en engelsman vid tillfällig vistelse i Sverige skulle vara tillförsäkrad vissa förmåner, som inte skulle tillkomma en i England bosatt svensk, då han tillfälligt besökte Sverige. Vidare anförde jag, att det var min avsikt att låta utreda frågan om sjukförsäkring för utlandssvenskar på tillfälligt besök i Sverige. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 maj 1956 har jag tillkallat en särskild utredningsman för att verkställa utredning i detta ämne. Då det skedde, var det min förhoppning att frågan skulle kunna lösas innan konventionen ratificerades. Enligt vad jag inhämtat kommer utredningsmannen inom kort att redovisa resultatet av sitt arbete. Såvitt nu kan bedömas är det dock mindre sannolikt, att förslag till lagstiftning i ämnet

hinner framläggas för innevarande års riksdag. Från brittiskt håll har emellertid önskemål framförts om att konventionen ratificeras så snart som möjligt. Även ur svensk synpunkt är det önskvärt, att konventionen snarast träder i tillämpning. Med hänsyn härtill anser jag mig böra förorda att konventionen ratificeras, även om spørgsmålet om utlandssvenskarnas sjukförsäkring ej hinner lösas dessförinnan.»

Departementschefen uttalar vidare att en ratifikation av ifrågavarande konvention icke synes förutsätta att någon ändring vidtages i hithörande svenska lagstiftning. Avslutningsvis anför departementschefen:

»Vårt land har tidigare med de nordiska länderna ävensom Schweiz och Italien slutit överenskommelser avsedda att sammanlänka ländernas sociala välfärdssystem. Dessa överenskommelser liksom den nu aktuella konventionen mellan Sverige och Förenade Konungariket utgör led i det alltmer vidgade mellanfolkliga samarbetet på det socialpolitiska området. Inom en nära framtid torde fråga uppkomma om slutande av ytterligare ett antal liknande överenskommelser. Konventionerna faller i regel inom området för de Kungl. Maj:t i hithörande lagstiftning lämnade fullmakterna att träffa överenskommelser med främmande stat, men det har hittills ansetts lämpligt att riksdagen får taga del av konventionerna och godkänna deras ratificering. Så bör ske även i detta fall. Utformandet av konventionerna har emellertid numera erhållit en viss fasthet och sker efter relativt bestämda normer. När i fortsättningen överenskommelser med andra länder blir aktuella, synes följaktligen, därest de Kungl. Maj:t givna fullmakterna ej överstrides och överenskommelserna till sin uppläggning ej väsentligt avviker från tidigare ratificerade, det icke vara erforderligt att de nya avtalen förelägges riksdagen för godkännande.»

Utskottet

Utskottet har ej funnit anledning till erinran mot att förevarande konvention ratificeras.

Utskottet får i anslutning härtill framhålla, att utskottet även delar departementschefens i propositionen uttalade mening att, när i framtiden liknande överenskommelser med andra länder blir aktuella och överenskommelserna ligger inom ramen för de Kungl. Maj:t i hithörande lagstiftning lämnade fullmakterna, det inte är erforderligt att överenskommelserna förelägges riksdagen för godkännande, såvida de icke till sin uppläggning väsentligt avviker från tidigare ratificerade konventioner. Utskottet vill emellertid å andra sidan understryka önskvärdheten av att i fall då sådana avvikelser föreligger riksdagen beredes tillfälle att taga del av de nya avtalen och godkänna att de ratificeras.

Utskottet hemställer,

att riksdagen med bifall till förevarande proposition, nr 81, måtte godkänna att Sverige ratificerar en den 9 juni 1956 undertecknad konvention mellan Sverige och Förenade Ko-

ningariket Storbritannien och Nordirland rörande social trygghet.

Stockholm den 19 mars 1957

På andra lagutskottets vägnar:

AXEL STRAND

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Strand, Nils Elowsson, Axel E. Svensson, Sunne*, fru Carlqvist, herrar Huss*, Mannerskantz och Nils Theodor Larsson*;

från a n d r a kammaren: fru Ewerlöf, fru Ekendahl, herr Carlsson i Bakeröd, fröken Sandell, herrar Rimmerfors, Johansson i Norrköping, Jönsson i Jämtlands Sikås* och fru Svensson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.